

Erzurum'daki Pansiyonlu Liselerde Barınan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Yaşamlarına İlişkin Fenomenolojik Bir Çalışma

Mehmet Ali YARIM*
Seda ABAY YARIM**

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim kurumlarının pansiyonlarında kalan öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, çalışma nitel araştırma yöntemlerinden Fenomenoloji (olgubilim) desenine dayalı olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılında Erzurum'da biri il merkezinde (Aziziye), biri ilçe merkezinde (Pasinler) iki pansiyonlu ortaöğretim kurumunda öğrenim görmekte olan 38 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre ortaöğretim pansiyonları akademik açıdan uygun çalışma ortamı sağlamaktadır. Ayrıca Etüt saatlerinin yeterli olması, çalışmaya teşvik ve bilgi paylaşımı gibi etkenler sayesinde pansiyonlar öğrencilere olumlu katkılar sağlamaktadır. Fakat bu pansiyonlarda, öğrenciler aile özlemi yaşamaktadır. Pansiyonlardaki aşırı kısıtlanma, katı kurallar, olumsuz belletmen tutumu, yetersiz beslenme ve hijyen koşulları pansiyonların olumsuz yönleri olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca sosyal ve kültürel olanakların azlığı pansiyonlardaki yaşamın olumsuz yanlarından. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu tercih hakları olsa evde kalmayı istemektedirler. Bunun yanı sıra öğrenciler büyük oranda diğer öğrenci ve çalışanların pansiyonda kalan öğrencilere ilişkin yanlış ve olumsuz algıya sahip olduklarını düşünmektedir.

Anahtar kelimeler: Okul Pansiyonu, Pansiyonda Akademik Yaşam, Pansiyonda Sosyal Yaşam, Pansiyonlu Okul, Ortaöğretim

A Phenomenological Study Regarding the Academic and Social Life of the Students Accommodating in High Schools Dormitories: The Case of Erzurum

Abstract

The purpose of this research is to examine the implications for the academic and social lives of students staying in hostels of secondary education institutions. For this purpose, the study was designed based on the Phenomenology pattern, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 38 high school students studying in a secondary education institution with two hostels, one in the city center (Aziziye) and the other in the district center (Pasinler) in the 2021-2022 academic year. The data in the research were obtained by interview method. The obtained data were analyzed by content analysis method. According to the results of the research, secondary education hostels provide an academically appropriate working environment. In addition, hostels provide positive contributions to students thanks to factors such as sufficient study hours, encouragement to work and information sharing. But in these hostels, students are longing for family. Excessive restrictions in hostels, strict rules, negative staff attitude, inadequate nutrition and hygiene conditions stand out as the negative aspects of hostels. In addition, the lack of social and cultural opportunities is one of the negative aspects of life in hostels. The majority of the students participating in the research would like to stay at home if they had the right to choose. In addition, students think that other students and employees have a wrong and negative perception about the students staying in the hostel.

Keywords: School Boarding, Life in Hostelhouse, Secondary Education Institution, Hostel

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, karazeybekli@hotmail.com, 0000-0002-8168-8526

** Milli Eğitim Bakanlığı, sedayarim2535@gmail.com

(Makale Türü: Araştırma makalesi)

• **Etik Kurul Beyanı:** Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Başkanlığı'ndan (31.08.2021 tarih ve 2021/173 karar numaralı) etik kurul onayı alınmıştır.

Giriş

Eğitim ülkelerin geleceğe dair yaptıkları en doğru yatırımlardan biridir. Toplumların yaşamı, huzuru, güven algısı, kalkınması ve diğer uluslarla rekabet edebilmesi ancak eğitimin kalitesinin artırılması ve her bireyinin kaliteli bir eğitim almasıyla mümkündür. Bunun yanında eğitim temel bir insan hakkıdır ve insanoğlunun doğasının bir gereğidir. Fakat günümüzde çeşitli sebeplerden dolayı toplum içindeki bazı kesimler insanın en temel hakkı olan bu eğitime ulaşamamaktadır. Bugün dünya üzerinde milyonlarca çocuk okula gitmiyor ve ondan daha fazla genç ve yetişkin eğitim hakkından mahrum kalmaktadır (right to education, 2021). 1948'de imzalanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde "Herkes eğitim hakkına sahiptir; eğitim, en azından ilk ve temel düzeyde ücretsiz olacaktır; ilköğretim zorunludur; ortaöğretim, teknik ve mesleki eğitim ve liyakat temelinde yükseköğrenim, herkes için eşit olarak erişilebilir olacaktır" maddesiyle kişinin eğitim hakkı garanti altına alınmıştır (United Nations, 2021). Türkiye'nin sosyo-ekonomik imkânları ile coğrafi ve nüfus değişkenleri nedeniyle birçok genç bu hakka ulaşmakta zorluk çekmektedir. Bu duruma köylerin konumu, dağlık bölge ile dağınık ve küçük yerleşim birimlerinin çokluğu sebep olmaktadır. Ayrıca ulaşım yetersizliği gibi etkenlerin yanında sosyal ve kültürel yapıda etkili olmaktadır (Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı [EARGED], 2005). Bu bireylerin eğitim haklarını kullanabilmesi için pansiyonlu okullar devreye girmektedir.

Pansiyonlar, öğrencilerin evlerinden uzakta resmi eğitim için kaldıkları bir yer olmakla birlikte sadece ikamet yeri ile sınırlı değildir. Pansiyon insani bir yaşam laboratuvarıdır. Bu nedenle pansiyon sadece yaşamak için bir yer değil, bir yaşam ve öğrenme alanıdır (Ajmal ve İftikar, 2020). Pansiyon yaşamının öğrencilerin yaşam örüntüsü üzerine benzersiz bir etkiye sahip olduğu yaygın bir görüştür. Pansiyonlar öğrencilerin sosyal yaşam ve davranış yapıları üzerinde farklılaşma yaşadıkları yerlerdir. Yatılı veya pansiyonlu bir yaşam çok kültürlü, çok renkli, insanı tanıma ve ayakta kalabilme imkanı sunan yaşam alanlarıdır (Khozaei, vd., 2010; Shah, 2010).

Koronavirüs pandemisi, okulun neredeyse her yönünü aynı anda alt üst etti. Bu etki sadece sınıflardan bilgisayar ekranlarına geçişle sınırlı değildi. Eğitim, katılım, test etme, finansman, teknolojinin rolü ve hepsini bir arada tutan insan bağlantıları hakkındaki temel fikirleri derinden etkiledi (George vd., 2021). Uzun bir uzaktan eğitim sürecinden sonra pansiyonlara dönen öğrencilerin düşünce, istek ve ihtiyaçları da değişmiştir. Böylesi bir süreçten sonra pansiyonda kalan

öğrencilerin durumlarına ilişkin verilerin tespit edilmesi eğitim kalitesinin artırılması bakımından önem arz etmektedir. Bu araştırma sayesinde pansiyonda kalan öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarına ilişkin çıkarım ve sorunlarını tespit etmek bu fırsatı iyi değerlendirmeye yardımcı olacaktır. Bu öğrencilerin kişisel gelişimin en kritik dönemlerinden biri olan ergenlik dönemlerinde olduğu düşünüldüğünde daha dengeli, sağlıklı ve bilinçli yurttaşlar yetiştirme adına bu araştırma sonuçlarından çıkacak sonuçlar ışığında daha sistemli ve sorunları gidermeye dönük adımlar atılabilir. Bu bağlamda bu çalışmanın problem cümlesi: Ortaöğretim kurumları pansiyonlarında kalan öğrencilerin akademik, sosyal yaşantıları nasıl etkilenmektedir? Sorusuyla belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı ortaöğretim kurumlarının pansiyonlarında kalan öğrencilerin pansiyon yaşamlarının akademik ve sosyal yaşam yönünden incelenmesidir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Pansiyonda kalmanın öğrencilerin akademik yaşantılarını nasıl etkiler?
- 2- Pansiyonda kalmanın öğrencilerin sosyal yaşantılarını nasıl etkiler?
- 3- Öğrencilerin yaşam alanı tercihleri ve bu tercihlerin sebepleri nelerdir?
- 4- Okul pansiyonunda kalan öğrencilere akran ve öğretmenlerin bakış açısı nasıldır?

Teorik Çerçeve

Okul Pansiyonlarında Yaşam

Yaşadıkları çevrede çeşitli nedenlerle eğitim imkânına ulaşamayan öğrenciler için il ve ilçe merkezlerinde pansiyonlu okullar oluşturulmuştur. Özellikle liseye giriş sınavı ile birlikte iyi bir lise tercihi bulunan öğrencilerin bir kısmı evinden uzak liseleri tercih edebilmektedir. Bu noktada pansiyonlu okullar bireylerin eğitim haklarına ulaşabilmeleri ve aynı zamanda iyi bir eğitim alabilme bağlamında çok önemli bir işlev görmektedir. Pansiyonlu okullar; Milli Eğitim Bakanlığı'nca belirlenen hedefler doğrultusunda öğrencilerin yatılı olarak ücretsiz ve burslu olarak eğitim gördükleri resmî okullardır. Bu öğrencilerin pansiyonda kalabilmesi maddi imkânlardan yoksun ve başarılı olmalarına bağlıdır. Bu pansiyonlu yatılı okullarda okuyan ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerine barınma, beslenme ve yatma imkânları sunulup eğitimlerine devam etmeleri sağlanır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2014). Okul pansiyonları hem dezavantajlı bölgelerdeki okul eksikliği durumlarında, hem merkezi sınav sonuçlarına dayalı yerleştirmelerde eğitime erişimin en önemli araçlarından biridir. Bu yönüyle pansiyonlu okullar çeşitli imkânsızlıkları dengeleyerek eğitimde fırsat eşitliğini sağlama misyonunu taşımaktadır (Demirel, 2014). Pansiyonu bulunan

okullar, özellikle kız öğrencilerin durumlarının iyileştirilmesinde, eğitim sürecine dâhil olma ve eğitimde hayatlarında başarı sağlamalarında bütüncü ve tamamlayıcı bir yaklaşımdır. Pansiyonlu okullar sayesinde bir toplumun dezavantajlı ve yoksul kesimine ulaşılmış olur. Bu bağlamda hem sosyal adalete katkı sağlanmış hem de kamu hizmetlerinin ihtiyaçlı bireylere ulaştırılması sağlanmış olur (EARGED, 2005).Yapılan çalışmalarda pansiyonlardaki yaşamın olumlu yanları olduğu gibi bir çok olumsuz yanlarında mevcuttur (Özdemir ve Orhan, 2020; Ünal ve Üreyen, 2019; Uysal, 2016).

Olumlu Yanlar

Pansiyonlarda yaşamın bir takım olumlu yönleri olduğu gibi çeşitli olumsuz yönleri ve sorunları da vardır. Okul pansiyonları öğrencilere barınma, uygun ders çalışma ortamı, sosyalleşme, boş zamanları değerlendirme noktasında avantajlar sunmaktadır. Ders çalışma, sınavlara hazırlanma, sosyal ihtiyaçları karşılama, aile ortamı oluşturma, hayata hazırlama ve hayatı öğretme ve disiplin sağlama gibi işlevleri vardır (Gündoğdu, 2014; Uysal, 2016). Disiplinli bir yaşam sunma, kendine güvenmeyi öğretme, çalışmak için iyi ortamlar sağlama, çalışma gurupları oluşturma, fitness salonları, oyun alanları ve kütüphane imkanları, kendi kültürleri dışındaki kültürleri öğrenme fırsatı verme, ortak yaşam kültürü oluşturma, tıbbi imkanlara erişim, bilgi paylaşımı, empati duygusunu artırma, dünya vatandaşları olmaya hazırlama pansiyon yaşamının bazı katkıları olarak sayılabilir (Goenka World School, 2021; Reuben, 2019).

Olumsuz Yanlar

Pansiyon yaşamının birtakım olumsuzlukları vardır. Pansiyonlarındaki kısıtlanma, sıkı nöbet uygulamaları, ısınma problemleri, kötü sağlık ve hijyen koşulları, kültürel ve sosyal yaşam eksikliği, kötü alışkanlık edinme, banyo imkânları ve konfor sıkıntıları gibi akut problemler öğrencilerin yurttan kalma memnuniyetini ve ders başarılarını düşürmektedir (Ganina vd., 2018, Reuben, 2019). Pansiyonda öğrenciler günlük zamanlarının çoğunu pansiyonda geçirmektedirler. Aileden ayrı kalınan bu zamanlarda pansiyon yaşamının kalitesinin arttırabilmesi ve yuva sıcaklığının yaşatılması için pansiyon yönetimine ve belletmenlere büyük görev düşmektedir (Sarıduman ve Kılıçoğlu, 2018). Pansiyonda kalmanın aile özlemi dışında beraberinde getirdiği birçok problem ve sıkıntı mevcuttur. Bu sorunlar beslenme koşulları, sosyalleşme sorunları, maddi imkânsızlıklar, şiddet, akran çatışması, öğretmen ve belletmenlerin bu okullarda görev yapmak istememesi, pansiyonlarda okul öğrencisi olmayanların kalması gibi sorunlardır (Arı, 2000; Acar, 2008; Bostan, 2005; Çokamay vd., 2014; EARGED, 2005; Karataş ve Atıcı, 2014; Özdemir ve Orhan, 2020; Saracaloğlu ve Bedir, 2021; Şenol ve Yıldız, 2009; Ünal ve Üreyen, 2019). Ayrıca pansiyonlarda farklı belletmen ve öğretmenler nedeniyle uygulama birliğinin olmaması, aşçılık konusunda kalifiye personel olmaması, etüt

odalarındaki donanım eksikliği, güvenlik eksilikleri, çarşı izinlerinin azlığı gibi sorunlar öğrencilerin yaşayış ve başarılarını etkilemektedir (Tekirdağ Milli Eğitim Müdürlüğü, 2019).

Türkiye’de Pansiyonlu Okullarda Yaşam

MEB verilerine göre Türkiye’de 3065 pansiyonlu okul bulunmaktadır ve bu okullarda toplam 328 141 öğrenci kalmaktadır (MEB, 2021). Bu kadar yoğun bir öğrenci kitlesinin kaldığı pansiyonlarda akademik ve sosyal yaşamın incelenip, buralarda neler yaşandığı, sorun ve eksiklerin tespit edilmesi, milli eğitimin kalitesi ve işlevi açısından son derece önem arz etmektedir. Pansiyonlu okullarda yapılacak bu araştırma ve tespitler aynı zamanda toplum huzuru, sağlığı ve kalkınması için de oldukça önemlidir. Çünkü pansiyonlar sadece eğitim için kalınan yerler değildir. Buralar iyi insan, iyi yurttaş, sağlıklı ve bilinçli vatandaş, kalifiye ve çağın yetilerine sahip bireyler yetiştirmeye yönelik yöneticilere ve topluma fırsatlar sunan yerlerdir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Ortaöğretim pansiyonlarında kalan öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarına ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) desenindedir. Nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji farkında olduğumuz fakat daha ayrıntılı bilgiye sahip olmak istediğimiz olguları incelemek için kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmada katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemleri tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir amaçlı örnekleme de araştırılmak istenen olguya uygun ve nitel araştırma da en çok tercih edilen örnekleme yöntemlerinden biridir. (Patton, 2005; Creswell, 2013). Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılında Erzurum’da biri il merkezinde biri ilçe merkezinde olmak üzere pansiyona sahip yatılı ortaöğretim okullarında öğrenim görmekte olan 38 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Demografik Özellikler	N	
Cinsiyet	Kadın	27
	Erkek	11
	Toplam	38
Seviyesi	12.sınıf	23
	11.sınıf	8
	10.sınıf	4
	9.sınıf	3
	Toplam	38
Ailenin Yaşadığı Yer	İlçe	7
	Kasaba	3
	Köy	28
	Toplam	38
Kendisi Hariç Kardeş Durumu	2 ve daha az	3
	3	5
	4	6
	5	11
	6 ve üstü	13
	Toplam	38

Tabloya göre, kadın katılımcıların (27) sayısı erkek katılımcılardan (11) fazladır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (23) 12. sınıf öğrencisidir. Katılımcılardan 8'i 11. sınıf, 4'ü 10. sınıf, 3'ü 9. sınıftır. Araştırmaya katılan öğrencilerin aileleri genelde köyde (28) yaşamaktadır. Öğrencilerden 7'sinin ailesi ilçede, 3 tanesinin ise ailesi kasabada yaşamaktadır. Katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğu çok kalabalık ailelerde yaşamaktadır ve kardeş sayıları oldukça fazladır. Öğrencilerden 13'ü altı ve daha fazla sayıda, 11'i beş, 6'sı dört, 5'i ise üç kardeştir. Katılımcılardan sadece 3 tanesi (%7.8) iki ve daha az sayıda kardeşe sahip olduğunu belirtmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan öğrencilerden veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formları, kavrama ilişkin alan yazın taraması yapıp Erzurum özelinde çevresel şartlar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Daha sonra bu formlar eğitim bilimleri alanında uzman iki öğretim üyesine gönderilmiş ve onayları alınmıştır. Görüşme formu ilk olarak Görüşme formunun ön uygulaması pansiyonda barınan iki öğrenciye uygulanmış ve sorunların açık ve uygulanabilir olduğu görülmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiştir. Bu analiz elde edilen verilerin önce kodlanması daha sonra ise oluşturulan kodların kategorilere ayrılıp temalandırılması süreçlerine

dayanır (Ekiz, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da içerik analizi süreçleri takip edilip önce veriler öncelikli kodlanmış, kodlanan verilere kategorilere ayrılmış ve daha sonra birbiri ile ilişkili kodlar aynı temalar altında birleştirilmiştir.

Araştırmanın Güvenirlik ve Geçerliliğine İlişkin Bilgiler

Bir nitel araştırmada inanılrlığın sağlanmasına ilişkin birçok yöntem vardır. Bu yöntemlerden bazıları araştırmaya katılanların teyidinin alınması, uzun süreli iletişim ve uzman incelemesi gibi yöntemleridir (Holloway ve Wheeler, 1996). Bu araştırmanın inanılrlığı için bulgular, yorum ve sonuçlar katılımcılarla paylaşılmış ve katılımcıların onayları alınmıştır. Ayrıca katılımcılardan elde edilen doğrudan alıntılara yer verilmesi geçerliliğe katkı sağlaması amacıyla yapılmıştır. Araştırma örneklemini ayrıntılı bir şekilde tanımlanması yoluyla ve bütün aşamaların açık, net ve anlaşılır şekilde açıklanarak araştırmanın aktarılabilirliğinin artırılması sağlanmıştır. Yine araştırmanın aktarılabilirliğinin artırılması için katılımcılarla görüşmelerden önce güven oluşturmaya ve bilgilendirmeye yönelik iletişim kurulmuştur (Lincoln ve Guba, 1986). Görüşmeler için katılımcıların onamı alınmıştır ve araştırma gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır. Katılımcılar verilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı, kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı konusunda bilgilendirilmiştir.

Bir nitel araştırmada güvenirliliğin göstergelerinden bir de verilere ilişkin kodlamalar arasındaki tutarlılıktır (Creswell, 2016). Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği (Güvenirlik Uzlaşma Oranı [GUO]= Görüş birliği / Görüş birliği + Görüş ayrılığı) formül kullanılarak bu çalışmanın güvenirliliğini ilişkin çıkarımlarda bulunulmuştur. Araştırmada elde edilen verilerden oluşturulan temalar ve 51 kod eğitim bilimleri alanından iki uzmanla paylaşılmış ve gelen dönütlere göre uzlaşma oranının %74 (74= 38 kod/ 38 kod + 13 kod) olduğu görülmüştür. Nitel bir çalışma için uzlaşma oranının %70'in üzerinde olması güvenirliliğinin olduğunun bir göstergesidir (Miles ve Huberman, 1994). Bu sonuca göre çalışmanın yeterli düzeyde güvenirliliği sağladığı görülmektedir. Ayrıca araştırma için Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Başkanlığı'ndan (31.08.2021 tarih ve 2021/173 karar numaralı) etik kurul onayı alınmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Erzurum ilinde biri il merkezinde diğeri ilçe merkezinde olmak üzere iki pansiyonlu ortaöğretim kurumunda öğrenim gören öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır. Araştırmanın bir başka sınırlılığı da çalışmanın araştırma gurubunun gönüllü katılımcıların oluşturmasıdır.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen verilerden; akademik yaşantı, sosyal yaşantı, yaşam alanı tercihi ve arkadaş ve öğretmen bakışı temaları olmak üzere dört tema oluşturulmuştur. Akademik yaşantı temasında 11 kod, sosyal yaşantı temasında 22 kod, yaşam alanı tercihi temasında 14 kod, arkadaş ve öğretmen bakışı temasında ise sekiz kod oluşturulmuştur. Bu tema ve kodlara yönelik detaylı bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Pansiyonlardaki Akademik Yaşantı

Araştırmada, “Pansiyonda kalmanın öğrencilerin akademik yaşantıları üzerinde etkileri var mıdır, varsa bunlar nelerdir?” şeklinde düzenlenen ilk alt probleme ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 2. Öğrencilerin akademik yaşantılarına ilişkin çıkarımlar

Tema	Kod	f
Akademik Yaşantı	Uygun çalışma ortamı	32
	Bilgi paylaşımı	15
	Başarı ve gelişim	11
	Olumlu enerji	8
	Etüt ve telafi imkânı	17
	Düzenli ve disiplinli çalışma	16
	Ders ve sınav stresiyle baş etme	9
	Ders çalışma sorumluluğu	3
	Ders baskısı	6
	Olumsuz görevli tutumu	12
	Derste başarısızlık	5

Ortaöğretim kurumlarındaki pansiyonlarda kalan öğrencilerin yaşamlarına ilişkin çıkarımlardan 4 tema ve 59 kod oluşturulmuştur. Akademik yaşantı boyutundaki 134 ifade 11 kod altında toplanmıştır. Bu 11 koddan 8'i olumlu 3'ü olumsuzdur. Bu temada en çok tekrar edilen kod uygun çalışma ortamıdır (32). Pansiyonda kalan öğrenciler uygun fiziki bir çalışma yerinin olması, çalışmaya zaman ayırabilme, belli çalışma saati motivasyonunun olması ve akran etkisi gibi nedenlerden dolayı pansiyondaki çalışma ortamlarının uygun olduğunu değerlendirmektedir. Daha sonra en çok tekrar edilen ifade düzenli ve disiplinli çalışma (16)'dır. Düzenli ve disiplinli bir çalışma sürecinin olması da öğrenciler açısından pansiyonun sağladığı avantaj olarak düşünülmektedir. Bu temada oluşturulan diğer olumlu kodlar; bilgi paylaşımı (15), başarı ve gelişim (11), olumlu enerji (8), etüt ve telafi imkânı (17), ders ve sınav stresiyle baş etme (9), ders çalışma sorumluluğu (3)'dur. Olumsuz kodlar ise ders baskısı (6), olumsuz görevli tutumu (12), derste başarısızlık (5)'tir. Görüşme yapılan öğrencilerin pansiyonda akademik yaşantıya ilişkin ifadelerinden bazıları aşağıdadır.

“Rahat çalışma ortamı ve gün içerisindeki etkinlik ve etüt düzeni olumlu yönde etkiliyor.” (Ö2)

“Pansiyonda kalmış olmam derslerimi olumlu etkiliyor. Çünkü 6 kardeşiz bir evde toplam 8 kişi yaşıyoruz ister istemez evde gürültü ve ses oluyor ama pansiyonda böyle bir durum yok. Gayet sessiz ve çalışmak isteyenler için çok verimli bir ortam, bu durum da derslerimizi olumlu etkiliyor.” (Ö3)

“Pansiyodayken ders çalışmam geliyor. Çünkü evdeki ortamla yurttaki ortam arasında çok fark var. Evdeyken gürültü var ama burada yok. Artı çözemediğin soruları arkadaşlarına danışabiliyorsun.” (Ö13)

“Yurtta daha çok çalıştığım için Tabii ki derslerim ve başarılarım daha büyük oluyor bu güzel bir avantaj bence.” (Ö5)

“Pansiyonda kalmam dersler açısından iyi oluyor, hem daha fazla ders çalışıyorum hem de anlamadığım bir konuyu arkadaşlarımdan hemen öğrenebilirim. Yani derslerimi bu iyi etkiliyor.” (Ö33)

“Etüt saatleri, düzenli çalışma ve ortamı çok iyi.” (Ö19)

“Belletmenler sürekli baskı yapıyor. Sürekli ders çalışmamız gerekiyor.” (Ö11)

Pansiyonlardaki Sosyal Yaşantı

Araştırmada, “Pansiyonda kalmanın öğrencilerin sosyal yaşantıları üzerinde ne gibi etkileri vardır?” şeklinde düzenlenen ikinci alt probleme ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 3. Öğrencilerin sosyal yaşantılarına ilişkin çıkarımlar

Tema	Kod	f
Sosyal Yaşantı	İyi ilişkiler kurma	21
	İnsan tanıma	17
	Hoş vakit geçirme	10
	Sosyal yaşam zenginliği	8
	Yardımlaşma ve paylaşım	15
	Hayat tecrübesi ve deneyim	20
	Zorluklarla baş etme	14
	Hakkını arama	8
	Kendi kendine yetebilme	11
	İlişkilerde özgüven	9
	Bir ortama ait olma	5
	Düzen ve disiplin	5
	Belletmen tutumu	17
	İnternetsizlik ve telefonsuzluk	18
	Dışarı çıkamama	24
	Agresiflik	8
	Aile ve arkadaş hasreti	31
	Sosyalleşmemek	8
	Sürekli denetim ve kısıtlanma	23
Yalnızlık	14	
İçe dönüklük	6	
İstenmeyen yemek	11	

Sosyal yaşantı temasındaki 301 ifade 22 kod altında toplanmıştır. Bu 22 koddan 12'si olumlu 10'u ise olumsuzdur. Bu temadaki 301 ifadeden 160 ifade olumsuz 141 ifade olumludur. Bu temada en çok tekrar edilen kod aile ve arkadaş hasreti (31)'dir. Öğrenciler pansiyonda kaldıkları süre içerisinde yüksek düzeyde bir aile özlemi yaşamaktadır. Öğrencilerin ifadelerine göre pansiyonların, gençlerin özellikle ergenlik dönemlerini yaşadıkları bu dönem de aile desteğinin eksiliği yaşamalarına engel olamamaktadır. Daha sonra en çok tekrar edilen ifadeler sürekli denetim ve kısıtlanma (23) ile iyi ilişkiler kurma (21)'dir. Öğrenciler pansiyonlarda bir yandan sürekli gözetim altında tutulma, katı kuralların olması gibi nedenlerden dolayı pansiyonlarda kısıtlanma hissi yaşarlarken diğer yandan aynı çatı altında paylaşımdan dolayı akrabaları ile iyi ilişkiler kurmaktadır. Bu temada oluşturulan diğer kodlar ise; ilişkilerde özgüven (9), insan tanıma (17), hoş vakit geçirme (14), sosyal yaşam zenginliği (8), yardımlaşma ve paylaşım (19), hayat tecrübesi ve deneyim (20), zorluklarla baş etme (14), hakkını arama (8), kendi kendine yetebilme (11), ilişkilerde özgüven (9), bir ortama ait olma (7), düzen ve disiplin (5), belletmen tutumu (17), internetsizlik ve telefonsuzluk (12), serbestçe dışarı çıkamama (19), agresiflik (8), aile ve arkadaş hasreti (31), sosyalleşmemek (8), sürekli denetim ve kısıtlanma(23), yalnızlık (14), içedönüklük(6), istenmeyen yemek (11)'tir. Görüşme yapılan öğrencilerin pansiyonda sosyal yaşantıya ilişkin ifadelerinden bazıları aşağıdadır.

“Aslında arkadaş ortamı için mükemmel bir fırsat çünkü paylaşmanın ve yardımlaşmanın ne kadar önemli olduğunu öğretir ama bir yandan da insanı kısıtladı için biraz özgürlükten feragat etmeniz gerekiyor.” (Ö5)

“Sosyal yaşantımı kötü etkiliyor Çünkü dışarı çıkamıyoruz ve telefonumuz toplanıyor sosyalleşme aracımız pek yok o yüzden.” (Ö9)

“Ailemizden mecburen uzak kalıyoruz eski arkadaşlarımızla falan aranızdaki Bağlar kopuyor evde olmuş olsam daha sık dışarı çıkıp sosyalleşebilirim ama pansiyonda bu durum pek mümkün olmuyor.” (Ö23)

“Pansiyonda kaldığım için insanlarla daha yakın bağ kuruyor ve insanları tanıyabiliyorum. Bu sosyal yaşantımda benim daha rahat olmamı sağlıyor ama pansiyon beni agresif bir insan yapıyor Pansiyon beni Asosyal bir birey yapıyor.” (Ö35)

“Pansiyonda kalmam dersler açısından iyi oluyor, hem daha fazla ders çalışıyorum hem de anlamadığım bir konuyu arkadaşlarımdan hemen öğrenebilirim. Yani derslerimi bu iyi etkiliyor.” (Ö33)

“Daha farklı insanlar görerek farklı bilgiler farklı bakış açıları edindim. İnsanın bazen istemese de kendisiyle çok zıt karakterli insanlarla nasıl sıkıntı çıkarmadan yaşayabileceğini öğrendi, haksızlığa uğradığında ki davranışlarını nasıl daha etkili ve yararlı olduğunu öğrendim. Aileden uzak ilk başta çok zor olsa da tek başına bu yaşta sorunlarla nasıl başa çıkabileceğini

öğrendim, sorumluluk yüklenmeyi öğrendim, başka yerlerde tek başıma kaldım da nasıl kendimi yöneteceğim öğrendim. Çok yorulduğum yıprandım ama yorgunluğunu da belli bir süre sonra olgunluğa dönüştüğünü öğrendim.” (Ö19)

“Psikolojik olarak kötü etkiliyor. Aileden uzak sıkı kurallara tabii kalmak bizi yıpratıyor. Fakat bunun yanı sıra olgunlaşıyoruz. Kendi başımıza ailemiz olmadan ayaklarımızın üstünde durmamız güzel bir temel oluşturuyor.” (Ö21)

Yaşam Alanı Tercihleri

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan Öğrencilerin bir tercih şansları olsaydı hangi yaşam ortamını, denene tercih ederlerdi?” sorusuna ilişkin verilere göre şekil 1’de de görüldüğü gibi 38 katılımcıdan 29’ u evi 9’u ise pansiyonda kalmayı tercih ettiğini ifade etmişlerdir. Pansiyonda kalmayı tercih eden 9 öğrencinin tamamı ilçedeki pansiyonda kalan öğrencilerdir. Bu da ilçedeki pansiyonda kalan öğrencilerin ev ortamlarının çok daha olumsuz, akademik ve sosyal yönden öğrencileri tatmin etmediğini göstermektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin yaşam alanı tercihlerine ilişkin çıkarımlar

Tema	Kod	f
Yaşam Alanı Tercihi (Evi tercih edenlerin pansiyonlara görüşleri)	Zorunlu çalışma saati	19
	Sürü gibi hissetme	7
	Sıkı denetim	34
	Özel hayatın olmaması	26
	Psikolojik rahatsızlık	12
	Tutsak hissetme	13
	Aşırı kuralcılık	20
	Güvensizlik	18
	Sıcak aile ortamı eksikliği	33
	Konforsuzluk	19
Yaşam Alanı Tercihi (Pansiyonu tercih edenlerin pansiyonlara görüşleri)	İyi yaşam alanı	9
	Güzel vakit geçirme	6
	Rahat çalışma ortamı	8
	Rahatlık	7

Bu temadaki 231 ifade 14 kod altında toplanmıştır. Bu 14 koddan 10’u olumsuz 4’ü ise olumludur. Bu temadaki 231 ifadeden ise 194 ifade olumsuz 37 ifade olumludur. Bu temada en sık tekrar edilen olumsuz kodlar, sıkı denetim (34) ve sıcak aile ortamı eksikliği (33) dür. Pansiyonda kalan öğrencileri pansiyondaki sıkı denetim ve kuralların kısıncasında ailelerinden uzakta yaşamının verdiği zorluklar nedeniyle bir tercih şansları olsa evde kalmayı tercih edecekleri düşüncesindedirler. Bu temadaki diğer kodlar; zorunlu çalışma saati (19), sürü gibi hissetme (7), özel hayatın olmaması

Mehmet Ali YARIM, Seda ABAY YARIM
Erzurum'daki Pansiyonlu Liselerde Barınan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Yaşamlarına İlişkin Fenomenolojik Bir Çalışma .

(26), psikolojik rahatsızlık (12), tutsak hissetme (13), aşırı kuralcılık (20), güvensizlik (18), konforsuzluk (19), iyi yaşam alanı (9), güzel vakit geçirme (6), rahat çalışma ortamı (8), rahatlık (7)'tir. Bu ifadeler öğrencilerin genelde pansiyonda ruhsal yönden kendilerini iyi hissetmediklerini göstermektedir. Fakat bunun yanında bazı öğrencilere göre ise pansiyonlar iyi ve güzel vakit geçirebilecekleri fiziksel olarak olumlu yerlerdir. Bu yönüyle özellikle sosyo-ekonomik seviyesi çok kötü olan yerleşim yerlerinden gelen öğrenciler için pansiyonlar bir imkân sunmaktadır. Görüşme yapılan öğrencilerin yaşam alanı tercihine ilişkin ifadelerinden bazıları aşağıdadır.

“Evi tercih ederdim Çünkü burada bize çok fazla baskı yapıyor Biz çalışmamız gerektiğini farkındayız ve çalışıyoruz ama sürekli bize tembel muamelesi yapıyor Kendime olan güvenim kırıldı.” (Ö1)

“Eğer tercih yapma şansım olsaydı eğitimime evde devam etmek isterdim. Çünkü küçük yaşta geldik yurda ve sanırım yorulduk. Buradaki sıkı kurallar nedeniyle hiçbir şekilde ev kadar rahat olamıyoruz.” (Ö8)

“Evi tercih ederdim çünkü ev ortamı gibisi yoktur. Kendini evde güvende hissediyorsun. Burada ev kadar rahat değilsin, evde haksızlığa uğramıyorsun, manevi olarak ev daha iyi. Bir kere annenin küçük bir dokunuşu bir sözü bile burada çok büyük dert olarak algıladığımız şeylerin dermanı olabiliyor. Sabah onları görmek sohbet etmek bile yetiyor, evde sevgiden uzak kalmıyorsun.” (Ö13)

“Evimde devam etmek isterdim. Çünkü evimde istediğim gibi çalışabiliyorum, istediğim zaman çalışabiliyorum. Topluluk halinde sıkı kurallara uymamız gerekmiyor, pansiyonda kalırken bir birey gibi değil de bir sürünün üyesiymiş gibi hissediyorum. Bazı belletmenler telefonlara o kadar bakıyor ve hatta bazılarının kapı dinlemelerini bile şahit oluyorum, bu durum kendimi bir insan gibi hissetmememi sağlıyor.” (Ö25)

“Evimde çünkü ne karışan var ne de sıkı kurallar. Evde ailenin sıcaklığını alıyorsun.” (Ö19)

“Pansiyonda tekrar kalırdım çünkü iyi ve güzel bir yer. Çalışma ortamı var.” (Ö37)

“Yurtta kalırım, burada rahat bir çalışma ortamı var, evim çok kalabalık ve kötü.” (Ö28)

Pansiyonda Kalan Öğrencilere Çevrenin Bakışı

Araştırmada “Pansiyonda kalan öğrencilere göre okul pansiyonunda kalan öğrencilere akran ve öğretmenlerin bakış açısı nasıldır?” şeklinde düzenlenen son alt probleme ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 5. Arkadaş ve öğretmen bakışına ilişkin çıkarımlar

Tema	Kod	f
Çevrenin Bakış Açısı	Acıma	19
	Üzüntü	14
	Doğal karşılama	15
	Duyarsızlık	9
	Minnet altında bırakma	12
	Yanlış algı	7
	Aşağılanma	8
	Diğer öğrencilerin Özenmesi	5

Çevresel bakış açısı temasındaki 89 ifade 8 kod altında toplanmıştır. Bu 8 koddan 6'si olumsuz 2'i ise olumludur. Bu temadaki 89 ifadeden ise 69 ifade olumsuz 20 ifade olumludur. Bu temada en sık tekrar edilen kodlar acıma (19)'dır. Pansiyonda kalan öğrenciler çevrelerindeki diğer öğrenci okul çalışanlarının kendilerine evlerinden ayrı yaşadıkları için acıdıkları şeklinde bir düşünceye sahiptirler. Bu temada oluşturulan diğer kodlar ise üzüntü (14), doğal karşılama (15), duyarsızlık (9), minnet altında bırakma (12), yanlış algı (7), aşağılanma (8), diğer öğrencilerin özenmesi (5)'dir. Öğrenciler genel anlamda pansiyonda kalan öğrencilere çevrenin olumsuz ve duygusal bir bakış açısının olduğunu düşünmektedirler. Öğrenci ifadelerine göre pansiyonda kalan bu öğrenciler bu durumdan çok da memnun değillerdir. Katılımcı öğrencilerden bazılarının ifadeleri aşağıdadır.

“Öğretmenlerimiz bizi nankör olarak görüyor bir de şunu söylüyorlar devlet sana bakıyor daha ne istiyorsun. Arkadaşlarım da eminim benim gibi değerlendiriyordur.” (Ö10)

“Kimi zaman eksiklik olarak görüyorlar, ailemizin kötü olduğundan veya evden kaçıp buraya rahat yaşamaya geldiğimizi düşünüyorlar. Kimi zaman yurttan olduğumuz için daha çok sorunlu olacağımızı daha çok yük taşıyacağımız gerektiğini düşünüyorlar, çoğu zaman bizim hiçbir zaman düşüncelerimiz ve ne hissettiklerimizi önemsenmiyorlar. Bize acıyorlar.” (Ö18)

“Normal karşılıyorlar Çünkü günümüzdeki öğrenci pansiyonda kalıyor ve Bu çok doğal bir şey.” (Ö24)

“Pansiyonda kaldığımız için arkadaşlarımız ve öğretmenlerimizin bazılarının bize üzüldüğünü hatta bazen acıdığını bile düşünüyorum.” (Ö25)

“Evimde çünkü ne karışan var ne de sıkı kurallar. Evde ailenin sıcaklığını alıyorsun.” (Ö27)

“Bu konuda çoğu kişi üzüyor.” (Ö3)

“Hiç kimse yadırgamıyor hatta bazıları keşke sizin gibi yurttan rahat kalsak diyor.” (Ö31)

Tartışma

Ortaöğretim pansiyonlarında kalan öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarına ilişkin çıkarımları incelemeyi amaçlayan bu çalışmanın sonuçlarına göre; pansiyonda kalmanın bir takım

Mehmet Ali YARIM, Seda ABAY YARIM
Erzurum'daki Pansiyonlu Liselerde Barınan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Yaşamlarına İlişkin Fenomenolojik Bir Çalışma .

olumlu ve faydalı yönleri olduğu gibi, bazı olumsuz yönleri de vardır. Ayrıca pansiyonlarda kolaylıkla kontrol edilebilecek bir takım sorun ve problemler vardır. Araştırmada “Pansiyonda kalmanın öğrencilerin akademik yaşantılarına etkileri nasıldır?” şeklinde düzenlenen ilk araştırma sorusu kapsamındaki sonuçlara göre pansiyonlu okullar öğrencilerin akademik yaşantısını olumlu yönde etkileyip geliştirmektedir. Bu sonuçta ortaöğretim kurumu pansiyonlarında kalmanın uygun çalışma ortamı, düzenli ve disiplinli çalışma bilgi paylaşımı, başarı ve gelişim, olumlu enerji, etüt ve telafi imkânı, ders ve sınav stresiyle baş etme, ders çalışma sorumluluğu gibi olumlu yönleri etkili olmaktadır. Öğrenciler evlerinde kaldıkları sürece bu avantajlara sahip olmamaktadırlar. Bu durumun sebepleri ise kalabalık aile yapısı, yetersiz ev koşulları, evdeyken gündelik işlerde çalışma, materyal, doküman ve teknolojiye ulaşmada yaşadıkları sıkıntılarıdır. Çalışma sonuçlarına göre pansiyonda kalmanın akademik yaşantı üzerindeki olumsuz etkileri ise ders baskısı, olumsuz öğretmen tutumu, derste başarısızlık düşüncesidir. Bu sonuçlar bağlamında düşünüldüğünde, bu pansiyonların akademik yönden kurulma misyonlarını sağladıkları söylenebilir. Özdemir ve Orhan (2020) Erzurum ili Yakutiye ilçesindeki pansiyonlarda yaptığı çalışmada da çalışma ve etüt imkânları ve bunların başarıya olan etkisinin olumlu olduğu şeklinde sonuçlara ulaşmışlardır. Ünal ve Üreyen (2019), ortaöğretim pansiyonları üzerine yaptıkları araştırmada bu çalışmanın aksine bu pansiyonlarda etüt ve çalışma imkân ve alanlarının yetersiz olduğunu bulgulamışlardır. Uysal (2016) da yaptığı çalışmada okul pansiyonlarındaki etüt ve çalışma salonlarının eksikliğine vurgu yapmıştır. Alan yazında bu konuda daha önce yapılan araştırmalar pansiyonların çalışma ortamlarının yeterli olmadığı ve öğrencinin akademik yaşantısına çok katkısı olmadığı şeklindedir. Bu sonuçlar Erzurum örneğinde yapılan çalışmayla birlikte değerlendirildiğinde Erzurum'daki pansiyonların akademik misyonunu yerine getirdiği ve daha önceki çalışmalardan bu yana geçen sürede özellikle pandemi sürecindeki eksikliklerin giderilmesine yönelik pansiyonlardaki etüt ve çalışma ortamlarının iyileştirildiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada “Pansiyonda kalmanın öğrencilerin sosyal yaşantılarına etkisi nasıldır?” şeklinde düzenlenen ikinci araştırma sonucu bağlamında ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde oldukça olumsuz bir durum söz konusudur. Araştırmada pansiyonda kalıyor olmanın doğurduğu en büyük sorunun aile ve arkadaş özlemi olduğu dikkat çekmektedir. Bu sonuç pansiyonların sosyal destek sağlama açısından bu yönden oldukça eksik olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ve psikolojik desteğe en çok ihtiyaç duyulan ergenlik çağı çocukları olduğu düşünüldüğünde bu sorun acilen çözülmesi gereken bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir öğrenci akademik olarak ne kadar iyi koşullara sahip olursa olsun aile ve arkadaş çevresinin eksikliğini hissediyorsa eğitimsel anlamda başarı ve gelişme yetersiz kalacaktır (Dam, 2008; Yarım

ve Bedirhanoglu, 2021). Ergenlik gelişim ve çevreye uyum noktasında bünyede birçok değişikliğin olduğu, stres yüklü, psikolojik yardıma oldukça fazla gereksinim duyulan bir dönemdir. Bu dönemde ergen çevresinde bir yardım arayışındadır ve sevgi ve şefkat beklemektedir (Lee, 1999; Rickwood vd., 2005'den akt. Savi Çakar ve Kılınç, 2020). Pansiyonlarda kalan öğrencilerin aile özlemi bu anlamda değerlendirilip ruhsal ve psikolojik açıdan destek olunmalıdır. Özdemir ve Orhan'ın (2020) Yakutiye ilçesi örnekleminde yaptığı çalışmada da benzer şekilde pansiyon öğrencilerini sosyal yönden en çok etkileyen sorunun aile özlemi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmanın aksine alan yazındaki diğer çalışmalarda (Çetin ve Aydın, 2019; Sarıduman ve Kılıçoğlu, 2018; Uysal, 2016; Ünal ve Üreyen, 2019) aile özlemi pansiyonlardaki en önemli sorun olarak bulgulanmaması Erzurum'daki pansiyonlarda bu konuda bir sorun olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu çalışmalardan Sarıduman ve Kılıçoğlu (2018), Ünal ve Üreyen (2019) ile Çetin ve Aydın (2019) yaptıkları çalışmalarda verileri pansiyonlarda kalan öğrencilerden değil de öğretmen ve belletmenlerden elde etmeleri öğrencilerin yaşadıkları ruhsal ve psikolojik süreçleri anlamada yetersiz kaldığı şeklinde yorumlanabilir. Özellikle insan yaşamının derinden etkilendiği ve değiştiği pandemi sürecinden sonra bu öğrencilerin aile özlemi yaşaması da pandeminin öğrencilerin ruhsal ve duygusal yaşamını da etkilediği bağlamında düşünülebilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışan ve belletmen tutum ve davranışlarına ilişkin olumsuz ifadeleri pansiyon çalışan ve belletmenlerinin bu durumun bir nedeni olabileceğini göstermektedir. Bu anlamda pansiyon çalışan ve belletmenlerinin pedagojik bir gözle değerlendirilmesi faydalar sağlayacaktır.

Pansiyonlardaki diğer bir sorun ise aşırı denetim ve kısıtlanmadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden "attığımız çöpler bile didik didik aranıyor" ifadesi pansiyonlardaki disiplin ve düzen anlayışının yönetimsel anlamda yanlış anlaşıldığını göstermektedir. Çalışmaya göre pansiyonlarda kalmanın diğer olumsuz yönleri olumsuz belletmen tutumu, internete erişim imkanının olmaması ve telefon kullanımının kısıtlanması ya da yasaklanması, serbestçe dışarı çıkamama, agresiflik hali, sosyalleşememek, yalnızlık hissi, içedönüklük hali, yemek ve beslenme sorunlarıdır. Alan yazında bu sonuçlara benzer şekilde aşırı disiplin, fiziki koşulların yetersizliği, beslenme sorunları, hijyen sorunları, sosyal faaliyet eksikliği gibi sorunlar pansiyonların bu anlamda öğrencilerin huzurlu ve rahat şekilde yaşamlarını devam ettirebilecekleri yerler haline gelemediğini göstermektedir (Ajmal ve Amine 2020; Çetin ve Aydın, 2019; Uysal 2016). Çalışma sonuçlarına göre pansiyonda kalmanın olumsuz yönleri olduğu gibi olumlu yönleri de vardır. Bunlar; iyi ilişkiler kurma, ilişkilerde özgüven, insan tanıma, hoş vakit geçirme, sosyal ve kültürel yaşam zenginliği, yardımlaşma ve paylaşım, hayat tecrübesi ve deneyim, zorluklarla baş etme, hakkını arama, kendi kendine yetebilme, bir ortama ait olma, düzen ve disiplindir. Özdemir ve Orhan (2020) da bu sonuçlara paralel bir şekilde pansiyonda

Mehmet Ali YARIM, Seda ABAY YARIM
Erzurum'daki Pansiyonlu Liselerde Barınan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Yaşamlarına İlişkin Fenomenolojik Bir Çalışma .

kalmanın; insanı tanıma, kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenme gibi kişisel gelişim anlamında katkılarının oldukça fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlar pansiyonların bir yandan öğrencilerin eğitim hayatlarını sürdürebilmelerine olanak sağlarken diğer yandan kişisel olarak gelişmeye, büyümeye, kişisel farkındalığın artmasına olanak sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

Pansiyonda kalmanın sosyal açıdan olumsuz yönlerine bakıldığında sorunların çözülemeyecek sorunlar olmadığı tam tersine kontrol edilebilir değişkenler olduğu görülmektedir. Pansiyonlardaki aşırı kısıtlamanın gözden geçirilmesi, belletmenlerin bu konuda eğitim alması, pansiyonların güvenlik ve kaynak açısından iyileştirilmesi, yaşlarına uygun aktivite ve eğlence imkanlarının sağlanması, öğrencilerin ruhsal ve psikolojik yönden destek alması gibi kolayca alınacak önlemlerle bu sorunların çoğu en aza indirilip, pansiyonlar sosyal yönden de cazip hale getirilebilir. Burada belki de kontrolü en zor değişken aile özlemidir. Bunun için de pansiyonların biraz daha ranza sisteminde değil de Anadolu evleri şeklinde iç tasarımlarının yapılması, pansiyon çalışanlarının (aşçı, görevli, belletmen) sevgi ve şefkat sahibi bireylerden seçilmesi, öğrencilerin aileleriyle daha sık görüştürülmesi, gönüllü sosyal ve toplumsal hizmet görevleri yoluyla öğrencilerin başkalarına sevgi şefkat göstererek kendi içlerindeki bu boşluğun giderilmesi bu sorunun aşılmasında çözüm yolları olabilir.

Araştırmanın “Öğrencilerin yaşam alanı tercihleri ve bu tercihlerin sebepleri nelerdir?” şeklinde düzenlenen için araştırma sorusu bağlamında ulaşılan sonuçlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğu evlerinde kalmayı pansiyonda kalmaya tercih etmektedir. Bunun sebebi olarak da aile özlemine ve pansiyondaki aşırı baskıcı ve kısıtlayıcı uygulamaları görmekteyler. Uysal'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada bu sonucu destekler nitelikte pansiyonlardaki öğrencilerin yarısından fazlasının ev ortamını aradığı ve tercih imkânları olsa evde kalmayı tercih edeceklerini vurgulamaktadır. Bu sonuç da ne kadar akademik yönden imkân sağlayıp başarılı olsa da öğrenciyi sosyal yönden tatmin edip psikolojisine ve ruhuna dokunmadığı müddetçe pansiyonların tam anlamıyla bir yaşam alanı haline gelemediklerini göstermektedir. Çalışmanın ilgi çekici sonuçlarından biri de pansiyonda kalmayı evde kalmaya tercih eden öğrencilerin tamamının ilçe merkezindeki pansiyonlu okulda öğrenim görmesidir. Bu sonuç da ilçe merkezindeki pansiyonlu okulda öğrenim gören öğrencilerinin akademik gelişim için uygun niteliklere sahip olmadığı, yeterli sosyal destek sistemlerini sunmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu da sadece eğitimsel anlamda değil toplumsal ve siyasi açıdan da hala çözülmesi gereken birçok sorun olduğunu göstermektedir. Öğrenci ifadelerinden (pansiyonu tercih ederim, çünkü burada koşullar çok iyi ve kendime ait bir yatağım var) yaşam kalitesi anlamında oldukça olumsuz şartlarda yaşayan bireylerin varlığı anlaşılmaktadır.

Sonuçlar

Bu çalışmanın sonuçlarına göre; pansiyonda kalmanın bir takım olumlu ve faydalı yönleri olduğu gibi, bazı olumsuz yönleri de vardır. Ortaöğretim kurumu pansiyonlarında kalmanın uygun çalışma ortamı, düzenli ve disiplinli çalışma bilgi paylaşımı, başarı ve gelişim, olumlu enerji, etüt ve telafi imkânı, ders ve sınav stresiyle baş etme, ders çalışma sorumluluğu gibi olumlu yönleri vardır. Çalışma sonuçlarına göre pansiyonda kalmanın akademik yaşantı üzerindeki olumsuz etkileri ise ders baskısı, olumsuz öğretmen tutumu, derste başarısızlık düşüncesidir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç pansiyonda kalıyor olmanın doğurduğu en büyük sorunun aile ve arkadaş özlemi olduğudur. Araştırma sonuçlarına göre Pansiyonlardaki denetim ve kısıtlanma öğrenciler açısından önemli bir sorundur. Ayrıca pansiyonlarda belletmen tutumu, internete erişim imkanının olmaması ve telefon kullanımının kısıtlanması ya da yasaklanması, serbestçe dışarı çıkamama, agresiflik hali, sosyalleşememek, yalnızlık hissi, içedönüklük hali, yemek ve beslenme gibi sorunlar mevcuttur. Araştırma sonuçlarına göre ulaşılan göre öğrencilerin büyük çoğunluğu evlerinde kalmayı pansiyonda kalmaya tercih etmektedir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç da pansiyonda kalan öğrencilere yönelik çevrede yanlış ve olumsuz bir bakış açısı olduğudur. Pansiyonda kalan öğrencilerin çevresi pansiyonda kalan öğrencilere acıma, hallerine üzülme, duyarsızlık, minnet altında bırakma, aşağılama gibi yanlış ve olumsuz algılar içerisinde olduklarını düşündürmektedir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu çalışma pansiyonda kalan öğrencilerin akademik ve sosyal yaşantı çıktıları ile sınırlıdır. Bu bağlamda araştırmacılara farklı illerde ve farklı okul türü ve düzeyinde çalışmalar yapılması önerilmektedir. Öğrencilerin sosyal ve akademik yaşantılarının yanında ruhsal ve psikolojik süreçlerinin de incelenmesi bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara yeni paradigmlar sağlayabilir. Ayrıca bundan sonra yapılacak çalışmalarda okul çalışanları, diğer öğrenciler ve özellikle öğrenci ailelerinin de çalışma gurubuna dâhil edilmesi sayesinde pansiyonlu okullardaki yaşam ve sorunlara ilişkin daha kapsayıcı veriler sağlanabilir. Pansiyonlarda kalan öğrencilere ilişkin çevredeki yanlış algılar öğrencileri olumsuz etkilemektedir. Bu yanlış algının kırılması için pansiyonda kalan öğrencilerin durum ve pozisyonlarının çevreye uygun bir dille anlatılması, öğrenciler arsında iletişimin artırılması yöntemiyle kaynaşmanın sağlanması ve yanlış algıların giderilmesi gerekmektedir. Misafir öğrenci yöntemiyle pansiyonda kalan öğrencilerin gönüllü velilerin evlerinde birkaç gün konuk edilmesi de bu anlamda yanlış algı ve düşüncelerin giderilmesi noktasında katkı sağlayabilir.

Yazar Katkıları: Bu çalışmada yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.

Kaynakça

- Acar, H. (2008). *Samsun YİBO öğrencilerinin spor yapma alışkanlıkları ve şiddete uğrama durumlarının değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Ajmal, A. & Iftikhar, A. (2020). A qualitative study investigating the impact of hostel life. *International Journal of Emergency Mental Health and Human Resilience*, 17(2), 511-515. <https://www.researchgate.net/publication/277014334>
- Arı, A. (2000). *İlköğretim uygulamalarının değerlendirilmesi, normal, taşımali ve yatılı ilköğretim okullarının karşılaştırılması* [Yüksek Lisans Tezi]. Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Bostan, F. (2005). *Yatılı ilköğretim bölge okullarında toplam kalite yönetimi uygulamasının değerlendirilmesi (Tunceli ve Elazığ illerinde bir araştırma)* [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Boydak-Özan, M., Sağlam, H. & Karaca, M. (2012). Yatılı ilköğretim bölge okullarında pansiyon yönetimde karşılaşılan sorunlar (Malatya - Diyarbakır İli örneği) . *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 126-138. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/firatsbed/issue/45179/56566>
- Çetin, A. & Aydın, S. (2019). Liselerin pansiyonunda nöbetçi öğretmen olmak: sorunlar ve çözüm önerileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3), 1797-1825. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/50907/597374>
- Çokamay, G., Çavdar, D. & Çok, F. (2014). Yatılı ilköğretim bölge okulu (yibo) öğrencilerinin gelişim gereksinimleri ve yaşam koşulları: Öğretmen görüşlerine dayalı bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 19-42. DOI: 10.1501/Egifak_0000001315
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 75-99.
- Demirel, H. S. (2014). *Gölbaşı ortaöğretim kurumları pansiyonlarında kalan öğrencilerin hizmet kalitesi algı düzeyleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED). *Okul pansiyonlarının etkililiğinin değerlendirilmesi (Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Ekiz, D. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (5. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Friesen, N., Henriksson, C. & Saevi, T. (Ed.) (2012). *Hermeneutic phenomenology in education, method and practice*. Sense Publishers.

- Gadamer, H. G. (2003). *Hermeneutik, hermeneutik üzerine yazılar*, (Çev. D.Özlem). İnkılap Yayınları.
- Ganina, O., Fedotova, V. & Bolshakova, N. (2018). *Dynamics of students' opinions concerning problems in the hostel: a sociological analysis*. SHS Web of Conferences 55, 02014 (2018). DOI: [10.1051/shsconf/20185502014](https://doi.org/10.1051/shsconf/20185502014)
- Goenka World School (2021, 12 Kasım). *Advantages of living in a hostel*. <https://gdgws.gdgoenka.com/blog/advantages-of-living-in-a-hostel/>
- Gündoğdu, A. (2014). Suffa'dan Yurt'a öğrenci yatılı hizmetleri. *Eğitime Bakış*, 10(30), 1-2.
- Holloway, I., & Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Blackwell Science Ltd.
- Karataş, S. & Atıcı, M. (2014). Sınavla öğrenci alan ortaöğretim okullarının pansiyonunda kalan öğrencilerin pansiyonla ilgili görüşleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 4(2), 167-177. doi: 10.13114/MJH.201428436.
- Kozaei, F., Ayub, N., Hassan, A.S., & Kozaei, Z. (2010). The factors predicting students satisfaction with university hostels, case study, university Sains Malaysia. *Asian Culture and History*, 2(2), 148-158. DOI: 10.5539/ach.v2n2p148
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1986). But is it rigorous? Trustworthiness and authenticity in naturalistic evaluation. *New Directions For Program Evaluation*, 30(1), 73-84.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*.(2nded). Thousand Oaks, CA, Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği* (2014, 26 Temmuz). Resmi Gazete: (Sayı: 29072). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm>.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2021). *2021 yılı bütçe raporu*. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_12/30125920_2021_BUTCE_SUNUYU.pdf.
- Özdemir, T. Y. & Orhan, M. (2020). Ortaöğretim kurumlarının pansiyonlarında kalan öğrencilerin pansiyon hakkındaki görüşleri. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 8 (1), 18-41. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ajeli/issue/55527/668660>
- Right to education, (2021, 15 October). *Understanding education as a right*. <https://www.right-to-education.org/page/understanding-education-right>
- Reuben, T. (2019, 12 February). *Advantages And Disadvantages of staying in school hotels*. <https://www.tammysenglishblog.com/2019/02/advantages-and-disadvantages-of-staying.html> adresinden erişilmiştir
- Saracaloğlu, A. S. & Bedir-Bektaş, S. (2021). Öğretmenlerin lise pansiyonlarına ilişkin görüşleri: problemler ve çözüm önerileri. *Millî Eğitim Dergisi*, 50(230), 385-408. DOI: 10.37669/milliegitim.701690
- Sarıduman, S. & Kılıçoğlu, G. (2018). Yatılı Ortaöğretim Okullarının Pansiyonlarında Yaşanan Sorunlara İlişkin Yöneticilerin Görüşlerinin İncelenmesi: Nitel bir

- araştırma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 1045-1063. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/kefad/issue/59094/85055>
- Savi Çakar, F. & Kılınç, Y. D. D. M. (2020). Ergenlerin psikolojik yardım ihtiyaçlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 488-508. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/maeuefd/issue/53827/655097>
- Shah, A.I. (2010, 19 February). Ethnographic Report of Medical Colleges of Pakistan. Unpublished thesis. <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/id/eprint/24135>.
- Şenol, D. & Yıldız S. (2009). Yatılı ilköğretim bölge okullarında öğrenci-öğretmen ve aile etkileşimi (Diyarbakır – Erzurum örneği). *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 359-376. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/cusosbil/issue/4381/60114>
- Tekirdağ Millî Eğitim Müdürlüğü (2019, 11 Ocak). *Okul pansiyonları çalıştay raporu*. <http://tekirdag.meb.gov.tr/www/okul-pansiyonlari-calistayi-yapildi/icerik/1980>.
- Uysal, İ. (2016). *Pansiyonlu okullardaki öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve başarılarına etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Ünal, A. & Üreyen, S. (2019). Müdür yardımcılarının gözüyle ortaöğretim öğrenci pansiyonlarında yaşanan sorunlar (Karaman ili örneği). *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (3) , 2308-2335. DOI: 10.33206/mjss.528197.
- Yarım, M. A., & Bedirhanoğlu, I. (2021). Examination of Primary School Students' Exam Success in terms of Controllable Variables by Logistic Regression Analysis. *Mimbar Sekolah Dasar*, 8(3), 233-249. doi:<https://doi.org/10.53400/mimbar-sd.v8i3.37954>.
- Yıldırım A, & Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- OECD (2020). *How the Covid-19 pandemic is changing education*. <https://www.oecd.org/education/How-coronavirus-covid-19-pandemic-changing-education-Saudi-Arabia.pdf>
- George, D., Strauss, V., Meckler, L., Heim, J., & Natanson, H. (March 15, 2021). How the pandemic is reshaping education. <https://www.washingtonpost.com/education/2021/03/15/pandemic-school-year-changes/>
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. John Wiley & Sons, Ltd.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.